

NEMZETI
KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM

DR. FÁBIÁN ADRIÁN – DR. HOFFMAN ISTVÁN

**Az államigazgatási területi
és helyi szervei:
kormányhivatalok, járási
intézmények**

Budapest, 2016

A tananyag az ÁROP-2.2.19-2013-2013-0001 Elektronikus képzési és távoktatási anyagok készítése című projekt keretében készült el.

Szerző:

© Dr. Fábrián Adrián
© Dr. Hoffman István

Kiadja:

© NKE, 2016

Felelős kiadó:

Prof. Dr. Patyi András
rektor

Nemzeti Fejlesztési Ügyfélszolgálat
www.ujszecsenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Tartalom

I. A területi államigazgatási szervek helye a közigazgatásban	4
II. A megyei (fővárosi) kormányhivatal	5
1. A megyei (fővárosi) kormányhivatal szervezeti előzményei.....	5
2. A megyei (fővárosi) kormányhivatal jogállása	6
3. A fővárosi és megyei kormányhivatal (kettős) irányítása.....	6
4. A fővárosi és megyei kormányhivatal szervezete	8
5. A fővárosi és megyei kormányhivatal vezetése	8
6. A fővárosi és megyei kormányhivatal ellenőrzése.....	9
7. A kormány megbízott feladatai.....	9
8. A fővárosi és megyei kormányhivatal feladatai	10
a. A fővárosi és megyei kormányhivatal feladatairól általában	10
b. A fővárosi és megyei kormányhivatal koordinációs feladatai	11
c. A fővárosi és megyei kormányhivatal ellenőrzési feladatai	12
d. A fővárosi és megyei kormányhivatal feladatai	
a. hatósági jogalkalmazás területén	14
e. A fővárosi és megyei kormányhivatal informatikai feladatai	14
f. A fővárosi és megyei kormányhivatal közszolgálati képzéssel, továbbképzéssel kapcsolatos feladatai	15
g. A fővárosi és megyei kormányhivatal ügyfélszolgálati feladatai.....	15
9. A fővárosi és megyei kormányhivatalok működésének eljárási szabályai	16
Ellenőrző kérdések:	17
III. A járási igazgatás 2013-as kialakításának előzményei	18
IV. A megyei, fővárosi kormányhivatalok területi kirendeltségei:	
a járási (fővárosi kerületi) hivatalok	19
1. A járási (fővárosi kerületi) hivatalok jogállása	19
2. A járási (kerületi) hivatalok vezetése	19
3. A járási (kerületi) hivatal szervezeti felépítése	19
a. A járási hivatal törzshivatala	20
4. A járási hivatal és a hivatalvezető feladatai	21
a. A járási hivatalvezető feladatai	21
b. A járási hivatal feladatai	21
V. A járási hivatalon kívüli járási szervek:	
a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ járási tanfelügyelőségei	22
VI. Fogalomtár.....	23
Ellenőrző kérdések:.....	24
Irodalomjegyzék	25

I. A területi államigazgatási szervek helye a közigazgatásban

Az államigazgatás a közigazgatás egyik alrendszere. Az államigazgatás (csakúgy, mint az önkormányzati igazgatás) közigazgatási feladatokat valósít meg, általában az állami feladatoknak azon körét, amelyeknek nincs közvetlen lokális kötődése, amelyek nem tekinthetők ún. helyi közügynek.

Az államigazgatás – eltérően az önkormányzati igazgatástól – „felülről” (kormányzati szintről) szerveződik, az államigazgatás szervezeti rendjére, működésére a Kormány meghatározó befolyást gyakorolhat (mint a „közigazgatás legfőbb szerve”, az államigazgatás legfelső szintű irányítása keretében), amely a következő jogszabályokban mutatkozik meg: jogalkotási jogkör (saját jogon vagy felhatalmazás alapján) és szervezetalakítási jog. A központi közigazgatási szervek az államigazgatási szervezetrendszer meghatározó, kiemelkedő jelentőségű elemei. Jelentőségüket egyrészt az adja, hogy

- illetékességük az egész országra kiterjed, másrészt
- ezeknél a szerveknél összpontosulnak a közigazgatás stratégiai és operatív jellegű döntési hatáskörei, ezáltal
- tevékenységük túlmutat a közigazgatás keretein, kihat az egész állami-társadalmi működésre (kormányzás).

A vertikális tagozódás alapján a központi szint alatt találjuk a területi (többségében megyei vagy regionális illetékességgel rendelkező) államigazgatási szerveket, amelyeket összefoglalóan **dekoncentrált vagy centrális alárendeltségű szerveknek nevezünk**. A dekoncentrált szervek a központi államigazgatási szervek irányítása alatt állnak, fő tevékenységi körük a hatósági jogalkalmazás, egyedi közigazgatási (hatósági) ügyek eldöntése. Települési szinten az államigazgatási (hatósági) feladatokat általános hatáskörrel a jegyző látja el, aki egyúttal megvalósít az őt foglalkoztató helyi önkormányzat(ok) működéséhez kapcsolódó feladatokat is.

Az államigazgatásban tipikus szervezési elv a hierarchia, amely szervek közötti alá-fölérendeltségi (irányítási) jogviszonyt jelent. A szervezeti cselekvés lényegéhez tartozik az irányító és a végrehajtó közötti szereposztás, amely az alá-fölérendeltség rendjén alapul. A szervezet hatékony működése kerül veszélybe, ha az egyes szervezeti pozíciókhoz rendelt hatalmi jogszabályok és felelősségek nem különülnek el világosan.

A szervezet hierarchikus felépítése során a lehető legkevesebb szintet indokolt létrehozni. A szintek számának túlzott megnövekedése ugyanis mindkét irányban (felülről lefelé, alulról fölfelé) lelassítja az információáramlást, és túlzottan bonyolulttá teszi az irányítást. Másfelől az is ártalmas, ha nincs elég államigazgatási szint, mert ez esetben túlzottan kiterjed az irányított (felügyelt, ellenőrzött) zóna. A szervezés során arra kell törekedni, hogy egyensúly jöjjön létre a befolyásolt zóna nagysága és a hierarchikus szintek között. Emellett az államigazgatási rendszeren belül számos relációban mellérendeltségi (kooperatív, koordinatív) kapcsolatok állnak fenn. Az államigazgatási szerveknek tehát rendszerint vannak hierarchikus, kooperatív és koordinatív kapcsolatai egyaránt.

Az államigazgatási alrendszerben a hierarchia elvéhez a dekoncentráció elve szorosan kapcsolódik, mivel ezáltal a kormány olyan államigazgatási egységekhez telepíthet feladat és hatáskört, amelyek nem országos szinten működnek, önkormányzatisággal nem rendelkeznek, azaz a központi szerveknek alárendeltek.

Az államigazgatási szervek tipikusan ún. ágazati (szakigazgatási) feladatokat látnak el, tehát speciális feladat- és hatáskörük van. Ez azt jelenti, hogy külön országos és területi szervei lehetnek a rendvédelemnek, az adóigazgatásnak, a környezetvédelemnek, a népegészségügynek stb. E területi szervek feladatellátásának összehangolása, koordinálása komoly szakmai kihívás, amelynek megvalósítása a **megyei (fővárosi) kormányhivatalok** hatáskörébe tartozik.

II. A megyei (fővárosi) kormányhivatal

1. A megyei (fővárosi) kormányhivatal szervezeti előzményei

A rendszerváltás után az államigazgatás területi szintjén a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (Ötv.) által létrehozott új jogintézmény – a regionális illetékességgel működő **köztársasági megbízott** – feladata volt, az önkormányzatok feletti törvényességi ellenőrzésen kívül, a területén működő államigazgatási szervek tevékenységének összehangolása. (A regionális alapon működő – a miniszterelnök javaslatára a köztársasági elnök által kinevezett – köztársasági megbízott ezeken kívül törvényben vagy kormányrendeletben megállapított ügyekben elsőfokú hatósági jogkört gyakorolt, elbírálta a hatáskörébe tartozó jogorvoslatokat, továbbá törvényi felhatalmazás alapján ellátja a Kormány által a hatáskörébe utalt egyéb államigazgatási feladatokat.)¹

A megyei beosztáshoz igazodó önkormányzatok törvényességi ellenőrzése nem volt zavartalan, ezért előbb létrehozták a köztársasági megbízott megyei kirendeltségeit, majd 1994 decemberében a korábbi köztársasági megbízottak feladatait a fővárosi, illetve megyei közigazgatási hivatalok (vezetői) vették át.²

2007-től a – regionális illetékességűvé váló – közigazgatási hivatalokra vonatkozó szabályozást az Alkotmánybíróság megsemmisítette, mivel a regionális közigazgatási hivatalok létrehozása, illetőleg létrehozásuk törvényi alapjainak megteremtése minősített többséggel elfogadott törvényi szabályozást igényelt volna, a megfelelő törvényi alapok hiánya pedig a kormányrendeletet alkotmányellenessé tette. (A 90/2007. (XI.14.) AB határozatban a testület megállapította, hogy a „kétharmados” Ötv-nek „feles” törvénnyel való módosítása, és így az erre épülő kormányrendelet is alkotmányellenes.)

Ugyanerre a sorsra jutott a 2008. július 1-jén hatályba lépő kormányrendelet is, amely tartalmát tekintve lényegi változást nem hozott. (Ti. újra létrehozta a hét regionális közigazgatási hivatalt.) A 2009 januárjától a (regionális) közigazgatási hivatalok helyét a regionális államigazgatási hivatalok vették át. Ekkor a nyílt alkotmányellenesség kiküszöbölése azáltal történt meg, hogy az államigazgatási hivatalok nem kaptak alkotmányellenes felhatalmazást arra, hogy ellássák az önkormányzatok törvényességi ellenőrzését is.³ Azaz az önkormányzatok feletti törvényességi ellenőrzés a rendszerváltást követő második évtized végén megszűnt. Ezután a hivatal közigazgatási ellenőrzési, államigazgatási és ezen belül koordinációs feladatokat látott el. A koordináció – amely az illetékességi területén működő államigazgatási szervek működéséhez kapcsolódott – a regionális államigazgatási kollégium útján, illetve ellenőrzési jogkörben valósult meg.

A 2009. január 1-jétől – alkotmányellenes mulasztás következtében – **„szünetelő” önkormányzatok feletti törvényességi ellenőrzést**, a megyei és fővárosi közigazgatási hivatalokról szóló 214/2010. (VII.9.) Kormányrendelet állította vissza. A feladat- és hatáskörökben nem (kivéve persze a törvényességi ellenőrzés helyreállítását), a hivatalvezető státusában azonban lényeges változásokat hozott a jogszabály. A közigazgatási hivatal vezetőjének megbízatása (a korábbi határozatlan idejű kinevezéssel szemben) a Kormány megbízatásának megszűnéséig tartott, a kinevezéshez pedig (bármilyen) felsőfokú végzettséget, illetve (legalább) öt év vezetői gyakorlatot írtak elő. A hivatalvezetővel szemben fennálló korábbi kinevezési feltételek (jogász/igazgatásszervezői, vagy okleveles közigazgatási menedzser végzettség, valamint jogi/közigazgatási szakvizsga, továbbá - (legalább) öt év közigazgatási gyakorlat) a hivatalvezető helyettesével kapcsolatban (főtitkár) kerültek meghatározásra.

A megyei és fővárosi kormányhivatalok – a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szerveiként – a fővárosi és megyei közigazgatási hivatalok átalakításával jöttek létre akként, hogy a szervezetébe soroltak - szakigazgatási szervként - meghatározott, korábban önálló területi államigazgatási szervként működő intézményt. A kormányhivatalokban elsősorban a ún. funkcionális feladatellátás egységesül, az integrálásra került szervek szakmai önállósága és az ágazati szakmai irányítás érintetlenül hagyásával.

1 Rózsás Eszter: A területi államigazgatás új szerve: a fővárosi és a megyei kormányhivatal. In: 20 éves a magyar önkormányzati rendszer. Fábán Adrián (szerk.), A „Jövő Közigazgatásáért” Alapítvány, Pécs 2011. 209. o.
2 Patyi András – Varga Zs. András: Általános közigazgatási jog. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs 2009. 299.o.
3 Patyi-Varga Zs.: i.m. 301. o.

2. A megyei (fővárosi) kormányhivatal jogállása

A fővárosi és megyei kormányhivatalokról, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatalok kialakításával és a területi integrációval összefüggő törvénymódosításokról szóló 2010. évi CXXXVI. törvény (Khtv.) preambuluma alapján az Országgyűlés

- a) a jó állam kialakítása keretében,
- b) a területi államigazgatási szervezetrendszer működésének egységessé és hatékonyabbá tétele,
- c) ezáltal a területi államigazgatási feladatellátás fejlődése és színvonalának növelése, valamint
- d) az ügyfél-centrikus területi államigazgatás megvalósítása érdekében alkotta meg a törvényt.

Az Alaptörvény értelmében a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szerve a fővárosi és megyei kormányhivatal. A fővárosi és megyei kormányhivatal működésének költségeit az Országgyűlés a költségvetési törvénynek a fővárosi és megyei kormányhivatal irányítására kijelölt miniszter által vezetett minisztérium fejezetében biztosítja.

A megyei kormányhivatal székhelye a megyeszékhely városban, a fővárosi kormányhivatal és a Pest megyei kormányhivatal székhelye Budapesten van. A megyei kormányhivatal illetékessége a székhely szerinti megyére terjed ki. A fővárosi kormányhivatal illetékessége főszabály szerint Budapest főváros területére, a Pest Megyei Kormányhivatal illetékességi területe Pest megyére terjed ki, azonban kormányrendelet a fővárosi és megyei kormányhivatal illetékességi területét egyes államigazgatási feladatok tekintetében a megyei illetékességtől eltérően is megállapíthatja.

Ennek a szabályozásnak az az oka, hogy a korábbi szakigazgatási szervek, illetve a kormányhivatalba interált más szervek – így különösen a bányakapitányságok, valamint a környezetvédelmi és természetvédelmi felügyelőségek – illetékessége több megyére is kiterjedt. Ezeknek az ún. területközi feladatellátásoknak az illetékességét az új szabályozás nem akarta módosítani, így azonban rendezni kellett, hogy a kormányhivatal illetékessége egyes feladatok tekintetében, az ágazati (szervezeti) kormányrendeletekben foglaltak szerint eltérhet az általános szabálytól, azaz a megyei illetékességtől.

A térségi fejlesztési tanács működésének törvényességi felügyeletét a térségi fejlesztési tanács székhelye szerint illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal gyakorolja.

2015. március 31-éig a fővárosi és megyei kormányhivatal a kormány megbízott által közvetlenül vezetett szervezeti egységekből (törzshivatal), valamint szakigazgatási szervekből állt, a szervezeti egységekként működő szakigazgatási szerveket a 288/2010. (XII. 21.) Korm. rendelet sorolta fel. A törzshivatal és a szakigazgatási szervek egy költségvetési szervet képeztek. 2015. április 1-jétől – figyelemmel a 2015. évi VIII. törvény módosításaira – a fővárosi és megyei kormányhivatal megyei szintű szervei tekintetében egységes, egyszemélyi vezetésű közigazgatási szerv, a korábban önálló hatáskörű szakigazgatási szervek megszűntek, s a kormányhivatal (önálló hatáskörökkel nem rendelkező) szervezeti egységeivé (főosztályaivá, vagy főosztályain belül osztályokká) váltak. A kormányhivatalon belül 2015. április 1. után továbbra is önálló hatáskörrel rendelkező egységek a kormányhivatal területi kirendeltségei, a járási hivatalok.

A fővárosi és megyei kormányhivatal önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv.

3. A fővárosi és megyei kormányhivatal (kettős) irányítása

Az irányítás

- közigazgatási szervek között fennálló,
- jogilag szabályozott viszony,
- amelynek keretében a fölérendelt szerv (irányító)
- meghatározó befolyást gyakorolhat
- az alárendelt szerv (irányított) működésére.

Az irányítás hierarchikus kapcsolat a szervek között, ez a viszonyrendszer az alapja annak az akaratátvitelnek, amely nyomán az alárendelt közigazgatási szerv tevékenysége bizonyos irányba halad. Ezt az irányt pedig ebben az esetben egy másik szerv (az irányító) magatartása határozza meg.

Az irányítás „meghatározó befolyást” engedélyez az irányító számára, de ez a befolyás nem kizárólagos és nem abszolút (korlátlan), de adott körülmények között determináló. Az irányítás, mint közigazgatási tevékenység minden esetben jogszabályi alaphoz kötött, illetve a jogszabályi rendelkezések kijelölik a „meghatározó befolyás” korlátait.

Az irányítás viszont nem jelent függőségi viszonyt az érintett közigazgatási szervek között, legalábbis abban az értelemben, hogy az alárendelt szerv az irányító szerv beavatkozásának hiányában is képes (sőt köteles is) a megfelelő működésre, illetve feladat- és hatásköreinek gyakorlására. Amennyiben az irányító szerv huzamosabb ideig sem gyakorolja irányítási jogosítványait, ezzel általában nem valósít meg (mulasztásos) törvénysér-

tést. Az irányítási jogok gyakorlásának elmaradásához kivételesen viszont jogszabály jogkövetkezményeket is kapcsolhat.

A kormányhivatal felett osztott irányítás érvényesül, amely szerint a közigazgatás-szervezésért felelős miniszter (jelenleg a Miniszterelnökséget vezető miniszter) szervi – és meghatározott ügyekben fennálló szakmai – irányító jogköre mellett adott ágazat meghatározott központi szerve (minisztere) az adott ügycsoport tekintetében szakmai irányítónak válik. A kormányhivatal tekintetében – a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. XLIII. törvényben (továbbiakban: Kszt.) meghatározott irányítási jogkörök tehát megoszlanak a közigazgatás-szervezésért felelős – jelenleg a Miniszterelnökséget vezető – miniszter (szervi irányítás) és az adott ágazati (hatósági) ügyekben kompetens miniszter (szakmai irányítás) között.

A fővárosi és megyei kormányhivatalt a Kormány a **közigazgatás-szervezésért felelős miniszter** útján irányítja. A fővárosi és megyei kormányhivatal tekintetében - a kormányhivatal alapítása, a kormány megbízott kinevezése és felmentése kivételével - közigazgatás-szervezésért felelős miniszter:

- a) gyakorolja a munkáltatói jogokat a kormány megbízott felett;
- b) hatékonysági és a pénzügyi ellenőrzési hatásköröket gyakorol;
- c) jóváhagyja a fővárosi és megyei kormányhivatal szervezeti és működési szabályzatát;
- d) a szakmai irányító szerv vezetőjének közreműködésével a fővárosi és megyei kormányhivatal bármely tevékenysége tekintetében törvényességi és szakszerűségi ellenőrzést folytathat le;
- e) ellátja a központi államigazgatási szervek területi szervei feletti, jogszabályban szereplő, a fővárosi és megyei kormányhivatal által végzett ellenőrzés szakmai irányítását, és ennek keretében gyakorolja a szakmai irányító szerv vezetőjének jogait.

A közigazgatás-szervezésért felelős miniszter a fővárosi és megyei kormányhivatalok bevonásával kezdeményezi és ellenőrzi

- a) a több ágazatot érintő közigazgatással kapcsolatos kormányzati feladatok végrehajtásának területi összehangolását, valamint
- b) a közigazgatás fejlesztésével és korszerűsítésével kapcsolatos kormányzati feladatok területi összehangolását.

A Miniszterelnökséget irányító miniszter adja ki normatív utasításban a kormányhivatal szervezeti és működési szabályzatát, azonban a szakmai irányító miniszter által irányított feladatok tekintetében a szakmai irányító miniszter véleményét ki kell kérnie.

A szakmai irányító miniszter jogaival kapcsolatban a 2015. április 1-jétől hatályos szabályozás a következőket rögzíti. Egyrészt a szakmai irányító miniszter közreműködésével a fővárosi és megyei kormányhivatal bármely tevékenysége tekintetében törvényességi és szakszerűségi ellenőrzést folytathat le. A szakmai irányító miniszter a fővárosi és megyei kormányhivatal általa irányított szakmai feladatai tekintetében a miniszter közreműködésével hatékonysági ellenőrzést folytathat le.

A szakmai irányító miniszter mindezekon túl az által irányított feladatok ellátásával összefüggő ágazati és szakpolitikai kérdésekben egyedi utasítást adhat a kormány megbízottnak.

A szakmai irányító miniszter továbbá írásban tájékoztatja a kormány megbízottat 1. a feladatkörét érintő ágazati tervekről, ágazatpolitikai elképzelésekről és a megvalósítás szervezeti és intézményi feltételeire vonatkozó javaslatairól, 2. a fővárosi és megyei kormányhivatal költségvetését érintő, az éves költségvetési tervezés során nem érvényesített ágazati feladatokra vonatkozó – az ágazati feladatokra fordítható kormányhivatali forrásokra figyelemmel kialakított – végrehajtási tervről.

A szakmai irányító miniszter irányítói jogainak gyakorlásában – külön kormányrendeletben meghatározottak szerint – központi államigazgatási szerv is közreműködhet, azonban önálló irányítási jogkört nem gyakorolhat. A 2015. évi VIII. törvénnyel módosított szabályok szerint közigazgatási hatósági ügyekkel összefüggésben (ágazati szervezeti) kormányrendelet rendelkezhet úgy, hogy

- a) a szerv döntésének megsemmisítésével, szükség szerint új eljárás lefolytatására való utasításával,
- b) jogszabályban meghatározott esetekben a szerv döntéseinek előzetes vagy utólagos jóváhagyásával,
- c) egyedi utasítás kiadásával feladat elvégzésére vagy mulasztás pótlására

kapcsolatos hatásköröket a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvényben foglaltak szerint a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság, illetve a felügyeleti szerv gyakorolja. A közigazgatási ügyek tekintetében a törvényességi és szakszerűségi ellenőrzést a szakmai irányító szerv vezetője a közigazgatás-szervezésért felelős miniszter bevonásával folytatja le.

Figyelemmel arra, hogy 2015. április 1-jén a kormány megbízott egyszemélyi vezetése alatt álló kormányhivatal önálló hatáskörrel nem rendelkező szervezeti egységévé (főosztályaivá, osztályaivá) váltak a korábbi 17 szakigazgatási szerv mellett a Magyar Államkincstár területi igazgatóságainak családtámogatásokkal és a fogyatékosok ellátásaival kapcsolatos ügyekben eljáró szervezeti egységei, a korábbi területi bányakapitányságok, a korábbi területi környezetvédelmi és vízügyi felügyelőségek, így a fővárosi és megyei kormányhivatalok szakmai irányításában gyakorlatilag valamennyi miniszter és a legtöbb központi hivatal közreműködik. A szakmai irányítási tárgykörét, annak terjedelmét és az abban közreműködő szerveket az egyes államigazgatási ágazatok szervezeti rendszerét, feladat- és hatásköreit meghatározó kormányrendeletek határozzák meg részletesen, azonban azok bemutatásától – a terjedelmi korlátokra való figyelemmel – eltekintünk.

4. A fővárosi és megyei kormányhivatal szervezete

A fővárosi és megyei kormányhivatal

- a) a kormány megbízott által közvetlenül vezetett szervezeti egységekből és
- b) járási, illetve a fővárosban fővárosi kerületi hivatalokból áll.

A kormányhivatal és a járási hivatalok egy költségvetési szervet képeznek. A fővárosi és megyei kormányhivatal alapító okiratát a miniszterelnök adja ki. Miként az irányítás körében jeleztük, a fővárosi és megyei kormányhivatal szervezeti és működési szabályzatát a közigazgatás-szervezésért felelős miniszter adja ki normatív utasításban, de a szakmai irányító miniszter által irányított feladatok tekintetében a szakmai irányító miniszter véleményét ki kell kérnie.

A járási hivatal a jogszabályban megállapított hatáskörét önállóan gyakorolja. A járási hivatal által ellátandó egyedi ügyben a fővárosi és megyei kormányhivatal, illetve annak vezetője utasításadási joggal nem rendelkezik.

5. A fővárosi és megyei kormányhivatal vezetése

A kormányhivatal vezetése a – a közigazgatási szerveknél kevésbé jellemző - „háromszintű” modellt valósít meg. A hivatal élén – a Kormány megbízatási idejéhez kötődő mandátummal – a kormány megbízott áll, akit a közigazgatás-szervezésért felelős javaslatára a miniszterelnök nevez ki és ment fel, az egyéb munkáltatói jogokat pedig a miniszter gyakorolja.

Kormány megbízottá olyan büntetlen előéletű személy nevezhető ki, aki az országgyűlési képviselők választásán választható. A kormány megbízott a kinevezésében megjelölt időpontban, ennek hiányában a kinevezésével hivatalba lép. A kinevezett kormány megbízott a köztársasági elnök előtt az egyes közjogi tisztségviselők esküjéről és fogadalmáról szóló törvény szerinti szöveggel esküt tesz. A kormány megbízott megbízatása megszűnik:

- a) a miniszterelnök megbízatásának megszűnésével,
- b) lemondásával,
- c) felmentésével,
- d) halálával,
- e) ha az országgyűlési képviselők választásán már nem választható,
- f) összeférhetlenségének megállapításával,
- g) közös megegyezéssel.

Ha a kormány megbízott megbízatása a miniszterelnök megbízatásának megszűnésével szűnt meg, az új Kormány megalakulásáig gyakorolja hatáskörét. A kormány megbízott további munkavégzésre irányuló jogviszonyt nem létesíthet, nem lehet helyi önkormányzati képviselő, fővárosi, megyei közgyűlés tagja, polgármester, megyei közgyűlés elnöke, főpolgármester, alpolgármester, megyei közgyűlés alelnöke, főpolgármester-helyettes, nemzetiségi önkormányzat elnöke és nemzetiségi önkormányzati képviselő. Ez a 2014. évi országgyűlési választásokig nem volt akadálya annak, hogy a kormány megbízott országgyűlési képviselő legyen, azonban ezt az új országgyűlési törvény kizárta. A kormány megbízott továbbra is végezhet tudományos, oktatói, művészeti, lektori, szerkesztői, valamint jogi oltalom alá eső szellemi tevékenységet.

A kormány megbízottra egyéb kérdésekben a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény helyettes államtitkára vonatkozó rendelkezéseit kell az illetménypótléokra és illetménykiegészítésre vonatkozó szabályok kivételével alkalmazni.

A fővárosi és megyei kormányhivatal hivatali szervezetét főigazgató vezeti. A kormány megbízottat távolléte vagy akadályoztatása esetén a főigazgató helyettesíti. A főigazgatót a kormány megbízott javaslatára a közigazgatás-szerve-

zésért felelős miniszter nevezi ki és menti fel. A főigazgató felett - a kinevezés, a felmentés, a fegyelmi eljárás megindítása, valamint a fegyelmi büntetés kiszabása kivételével - a munkáltatói jogokat a kormány megbízott gyakorolja.

Főigazgatói munkakörbe az nevezhető ki, aki felsőfokú iskolai végzettséggel és legalább 5 év vezetői gyakorlattal rendelkezik. A kormányhivatalt vezető kormány megbízott kérelmére, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatalok működését irányító államtitkár javaslatára a közigazgatás szervezéséért felelős miniszter a vezetői gyakorlat megléte alól kivételesen indokolt esetben felmentést adhat. A főigazgató minisztériumi főosztályvezetői besorolását, határozatlan időre kinevezett kormánytisztviselő.

A főigazgató munkáját általános helyettesként igazgató segíti. Az igazgatót a főigazgató javaslatára a kormány megbízott nevezi ki és menti fel. Az igazgató felett - a kinevezés, a felmentés, a fegyelmi eljárás megindítása, valamint a fegyelmi büntetés kiszabása kivételével - a munkáltatói jogokat a főigazgató gyakorolja.

Igazgatói munkakörbe az nevezhető ki, aki felsőfokú igazgatásszervezői, okleveles jogász képesítéssel vagy okleveles közigazgatási menedzser, illetve egyetemi vagy főiskolai szintű közgazdász szakképesítéssel, valamint jogi vagy közigazgatási szakvizsgával és legalább 5 év közigazgatási szakmai gyakorlattal rendelkezik. Az igazgató minisztériumi főosztályvezető-helyettesi besorolását, határozatlan időre kinevezett kormánytisztviselő.

A kormányhivatal megyei szerveinek kormánytisztviselői, valamint munkavállalói felett a munkáltatói jogokat - ha jogszabály kivételt nem tesz - a kormány megbízott gyakorolja.

6. A fővárosi és megyei kormányhivatal ellenőrzése

A fővárosi és megyei kormányhivatal ellenőrzése a fővárosi és megyei kormányhivatalok törvényességi, szakszerűségi és hatékonysági vizsgálatát jelenti, amely a hivatalok működésének szakmai és szervei, jogszerűségi és célszerűségi szempontok szerinti teljes körű, vagy részleges, jogszabályban meghatározott eszközökkel történő vizsgálata.

Az ellenőrzés célja a megelőzés és segítségnyújtás, valamint az érdemi, vagy ügy érdemére is kiható jogsértések, hibák és hiányosságok feltárása, keletkezési okuk megállapítása, a működés megfelelőségének helyreállítása, a jogsértések kiküszöbölése.

Átfogó ellenőrzést legalább négyévenként, téma-, cél- vagy utóellenőrzést a munkatervben meghatározott ütemezéssel kell tartani. A szakigazgatási szervekre is kiterjedő ellenőrzést a közigazgatás-szervezéséért felelős miniszter a szakmai irányító szerv vezetője közreműködésével látja el.

A közigazgatás-szervezéséért felelős miniszter gondoskodik a fővárosi és megyei kormányhivatal feletti ellenőrzések összehangolásáról.

7. A kormány megbízott feladatai

A kormány megbízott

- vezeti a fővárosi és megyei kormányhivatalt, gyakorolja annak feladat- és hatásköreit, ellátja a költségvetési szerv vezetőjének hatáskörébe utalt feladatokat,
- elkészíti és a közigazgatás-szervezéséért felelős miniszter részére megküldi a fővárosi és megyei kormányhivatal szervezeti és működési szabályzatára vonatkozó javaslatát,
- gondoskodik a jogszabályban előírt belső szabályzatok elkészítéséről.

A nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházásokkal összefüggő, kormányrendeletben meghatározott közigazgatási hatósági ügy (kiemelt jelentőségű ügy) intézését a kormányrendeletben kijelölt kormány megbízott figyelemmel kíséri.

A kiemelt jelentőségű ügyet megállapító kormányrendeletben kijelölt kormány megbízott

- kapcsolatot tart a kiemelt jelentőségű ügyben feladat- és hatáskörrel rendelkező szervvel, valamint annak irányító, szakmai irányító és felügyeleti szervével;
- a személyes és különleges adatok kivételével - adatot, tájékoztatást kérhet a kiemelt jelentőségű ügyben feladat- és hatáskörrel rendelkező szervtől, illetve annak irányító, szakmai irányító és felügyeleti szervétől;
- eseti egyeztetést kezdeményezhet a kiemelt jelentőségű ügyben feladat- és hatáskörrel rendelkező szervekkel, illetve azok irányító, szakmai irányító és felügyeleti szervével;
- a kiemelt jelentőségű ügyben feladat- és hatáskörrel rendelkező szervek, valamint a kormányhivatal részvételével munkacsoportot hozhat létre;
- intézkedést javasolhat a kiemelt jelentőségű ügyben feladat- és hatáskörrel rendelkező szervnél, illetve annak irányító, szakmai irányító és felügyeleti szervénél;

- f) a tényállás tisztázása érdekében és a hatósági ellenőrzés során feladat- és hatáskörükben érintett hatóságok együttműködése kereteinek kialakítására vonatkozóan a kiemelt jelentőségű ügyben javaslatot tehet;
- g) a kiemelt jelentőségű ügyben feladat- és hatáskörrel rendelkező szerv felügyeleti szervének felügyeleti eljárását kezdeményezheti;
- h) kezdeményezésére a kiemelt jelentőségű ügyben feladat- és hatáskörrel rendelkező szervnél az irányító, szakmai irányító és felügyeleti szervének vezetője soron kívül törvényességi és hatékonysági ellenőrzést folytat le a kiemelt jelentőségű ügy tekintetében;
- i) a kiemelt jelentőségű ügyben feladat- és hatáskörrel rendelkező szervet egyedi vagy rendszeres jelentéstételre vagy beszámolóra kötelezheti;
- j) a kormányzati szolgálati jogviszonyból eredő kötelezettségeknek a kiemelt jelentőségű ügy intézése során történő megszegésének alapos gyanúja esetén fegyelmi eljárást kezdeményezhet; valamint
- k) további, a kiemelt jelentőségű ügyet megállapító kormányrendeletben meghatározott, a kiemelt jelentőségű ügy intézésével kapcsolatos feladatot láthat el.

A kormányrendeletben kijelölt, a kiemelt jelentőségű ügyben feladat- és hatáskörrel rendelkező szerv hetente tájékoztatja a kormányrendeletben kijelölt kormány megbízottat a kiemelt jelentőségű ügy állásáról.

A kormányrendeletben kijelölt, a kiemelt jelentőségű ügyben feladat- és hatáskörrel rendelkező szerv a kormány megbízott intézkedésére okot adó körülmény észlelése esetén haladéktalanul írásbeli jelzéssel él a kormányrendeletben kijelölt kormány megbízott felé. A kormány megbízott a jelzést 8 napon belül kivizsgálja és észrevételeiről, intézkedéséről vagy az intézkedés mellőzésének okáról írásban tájékoztatja a jelzéssel élő szervet.

A kiemelt jelentőségű ügyekkel kapcsolatos hatásköröket a kormány megbízott nem gyakorolhatja az önálló szabályozó szervek, az autonóm államigazgatási szervek, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, valamint a rendvédelmi szervek tekintetében.

A kormány megbízott minden évben az előző évi tevékenységéről szóló összegző beszámolót készíti. A beszámolási kötelezettség kiterjed a fővárosi és megyei kormányhivatal illetékességi területén működő, illetve székhellyel rendelkező központi államigazgatási szerv bármely jogállású területi szervére, a fővárosi és megyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatalaira, továbbá az államigazgatási feladatot ellátó más szervekre és személyre, valamint a polgármesterre és jegyzőre az általuk ellátott államigazgatási feladatokat érintően. A beszámolóban tartalmaznia kell:

- a) a központi államigazgatási szervek területi szervei számára a Kormány, illetve az ágazati feladatokért felelős miniszterek által meghatározott ágazatpolitikai célkitűzések érvényesülését,
- b) a nemzetgazdasági szempontból kiemelt beruházások megvalósítását segítő államigazgatási feladatok végrehajtásának helyzetét,
- c) a fővárosi és megyei kormányhivatal törvényességi felügyeleti tevékenységének tapasztalatait,
- d) a fővárosi és megyei kormányhivatal, valamint a járási hivatal hatósági tevékenységét, valamint a jegyző és a polgármester államigazgatási tevékenységére vonatkozó tapasztalatait,
- e) a fővárosi és megyei kormányhivatal, valamint a járási hivatal egyéb tevékenységeit, különös tekintettel az ügyfélszolgálat működésének tapasztalatait,
- f) az ellenőrzési jogkörébe tartozó államigazgatási szervek működésének, tevékenységének tapasztalatait,
- g) a fővárosi és megyei szakigazgatási szervek és a járási szakigazgatási szervek tevékenységét, különös tekintettel az összevont ellenőrzésekről szóló éves ellenőrzési tervben foglaltak teljesítésének tapasztalatait,
- h) egyéb, a Kormány által meghatározott szempontokat, valamint
- i) a közérdekű kérelmekkel, panaszokkal és bejelentésekkel kapcsolatos ügyek intézésének helyzetét.

8. A fővárosi és megyei kormányhivatal feladatai

a. A fővárosi és megyei kormányhivatal feladatairól általában

A fővárosi és megyei kormányhivatal a jogszabályoknak és a Kormány döntéseinek megfelelően összehangolja és elősegíti a kormányzati feladatok területi végrehajtását. A központi államigazgatási szervek területi szervei, valamint a rendvédelmi szervek feladataik ellátása során kötelesek egymással és a kormányhivatallal együttműködni. A fővárosi és megyei kormányhivatal feladatainak teljesítése érdekében jogosult a központi államigazgatási szervek területi szervei vezetőitől – az egyedi ügyek kivételével – adatokat, felvilágosítást kérni. A fővárosi és megyei kormányhivatal

- a) – meghatározott ügyekben – döntés-előkészítő és javaslattevő szerv,
- b) a rendvédelmi szervek, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal kivételével - ellenőrzési feladatokat lát el, különös tekintettel a hatósági tevékenység jogszerűségének ellenőrzésére,
- c) a rendvédelmi szervek, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal kivételével - gondoskodik a területi államigazgatási szervek ellenőrzési tevékenységének összehangoltságáról,
- d) közigazgatási informatikai közreműködői tevékenységet lát el,
- e) ügyfélszolgálatot működtethet,
- f) ellátja a jogszabályban meghatározott egyéb feladatait.

A fővárosi és megyei kormányhivatal a jogszabályoknak és a Kormány döntéseinek megfelelően részt vesz a kormányzati célkitűzések területi megvalósításában. Ennek keretében a törzshivatal koordinációs, ellenőrzési, informatikai tevékenységet, valamint képzést, továbbképzést szervező, összehangoló feladatokat lát el, a törzshivatal és a szakigazgatási szervek működtetésével összefüggő funkcionális feladatokat lát el.

A fővárosi és megyei kormányhivatal Kormány által rendeletben meghatározott egyes funkcionális feladatait, valamint azok irányítását a Kormány által rendeletben kijelölt szerv látja el. **Funkcionális feladatokon** az alábbiakban felsorolt igazgatási funkciók szerinti munkamegosztás alapján kialakított szervezeti egységek által ellátott szervei működést szolgáló - nem szakmai feladatellátáshoz kötődő - belső igazgatási feladatokat kell érteni:

- a) humánpolitikai és humán erőforrás-gazdálkodási,
- b) költségvetési gazdálkodási,
- c) pénzügyi és számviteli,
- d) üzemeltetési, eszköz- és vagyongazdálkodási,
- e) beszerzési,
- f) szabályozási és iratkezelési,
- g) ellenőrzési,
- h) koordinációs,
- i) jogi (peres képviseleti),
- j) saját szervei működést szolgáló informatikai üzemeltetési és rendszerfenntartási,
- k) kommunikációs és nemzetközi kapcsolatok lebonyolítására szolgáló feladatok.

b. A fővárosi és megyei kormányhivatal koordinációs feladatai

A központi államigazgatási szervek területi szervei - a Nemzeti Adó- és Vámhivatal kivételével -, továbbá a területi illetékességgel államigazgatási feladatot ellátó más szervek államigazgatási jogkörükben eljárva, illetve az általuk ellátott államigazgatási feladatokat érintően - szervezeti és szakmai önállóságuk megtartásával - a fővárosi és megyei kormányhivatal **koordinációs jogkörébe** tartoznak.

A fővárosi és megyei kormányhivatal véleményezi - a rendvédelmi szervek, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal kivételével - a központi államigazgatási szervek területi szervei, valamint a területi illetékességgel kizárólag államigazgatási feladatot ellátó más szervek

- a) vezetőinek kinevezését és felmentését,
- b) létrehozására, átszervezésére, valamint jogállásuk és illetékességi területük módosítására vonatkozó előterjesztést,
- c) foglalkoztatottjai létszámára és költségvetésének a megállapítására vonatkozó előterjesztést, javaslatokat.

A fővárosi és megyei kormányhivatal koordinációs jogkörében ellátott koordinációs feladat- és hatáskörében különösen

- a) gondoskodik a több ágazatot érintő kormányzati döntések végrehajtásának területi összehangolásáról,
- b) a közigazgatási minőségpolitikáért és személyzetpolitikáért felelős miniszter által meghatározottak szerint közreműködik a központi közszolgálati nyilvántartás működtetésével kapcsolatos feladatok ellátásában,
- c) közreműködik a közigazgatás korszerűsítésével, az e-közigazgatás kialakításával kapcsolatos feladatok területi összehangolásában, szervezésében,
- d) kezdeményezi a központi államigazgatási szervek területi szervei ügyfélfogadási, ügyfélszolgálati rendszerének összehangolását, továbbá szakmai támogatást nyújt az ügyfélszolgálati tevékenység bővítéséhez, valamint
- e) gondoskodik a területi elektronikus ügyfél-tájékoztatási rendszer koordinálásáról, ennek keretében elősegíti annak naprakész működését.

A fővárosi és megyei államigazgatási kollégium a fővárosi és megyei kormányhivatal koordinációs feladatait elősegítő állandó fóruma. A fővárosi és megyei államigazgatási kollégium vezetője a kormány megbízott, tagjai a fővárosi és megyei kormányhivatal főigazgatója, igazgatója, főosztályvezetői, a járási hivatalok hivatalvezetői, a Kormány által intézményfenntartásra kijelölt szerv vezetője, a fővárosi és megyei kormányhivatal koordinációs és ellenőrzési jogkörébe tartozó területi államigazgatási szervek vezetői, valamint a kormány megbízott által meghívottak. A kormány megbízott a fővárosi és megyei kormányhivatal koordinációs feladatainak elősegítésére szükség esetén fővárosi, megyei koordinációs értekezletet hívhat össze.

A fővárosi, megyei államigazgatási kollégium létrehozásáról, működéséről, ügyrendjének előkészítéséről a kormány megbízott gondoskodik. A kollégium testületként működik, működésének részletes szabályait az ügyrend tartalmazza. A kollégium ügyrendjét a kormány megbízott terjeszti elő és a kollégium állapítja meg.

A kormány megbízott a kollégium ülését az ügyrendben meghatározott időközönként, illetve szükség szerint hívja össze, gondoskodik a napirendek, az állásfoglalások előkészítéséről, figyelemmel kíséri az állásfoglalások végrehajtását.

A kormány megbízott szükség szerint meghívja a kollégium ülésére a koordinációs és ellenőrzési jogkörébe nem tartozó közigazgatási szervek vezetőit. Az államigazgatási feladatot ellátó más szervezet meghívott vezetője a kollégium ülésén tanácskozási joggal vehet részt. A kormány megbízott más vezetők meghívásáról is rendelkezhet. A kollégium

- a) elemzi és értékeli a kormányzati feladatok területi megvalósításának helyzetét, a fővárosi és megyei kormányhivatal, a központi államigazgatási szervek területi szervei és a helyi önkormányzatok együttműködésének, továbbá az államigazgatási feladatok területi végrehajtásának tapasztalatait, a közigazgatási szervek közigazgatási hatósági ügyintézését,
- b) egyeztet és értékeli az ellenőrzések tapasztalatait, állást foglal az ellenőrzési tervek tartalmáról, ütemezéséről, végrehajtásáról,
- c) előmozdítja a területi informatikai kapcsolatok összehangolt fejlesztését és működését,
- d) értékeli a képzési, továbbképzési tevékenységet, véleményezi az erre vonatkozó terveket, ajánlásokat dolgoz ki a képzés, továbbképzés tárgyköreire és módszereire vonatkozóan,
- e) elemzi a központi államigazgatási szervek területi szerveinek és az érdek-képviselői szervek, köztestületek együttműködését, ajánlást dolgozhat ki az együttműködések továbbfejlesztésére,
- f) véleményezi a központi államigazgatási szervek területi szervei ügyvitel-, informatika- és szervezetfejlesztési döntéseinek tervezeteit, előmozdítja a területi szinten összehangolt ügyvitel-, informatika- és szervezetfejlesztést,
- g) értékeli, véleményezi a központi államigazgatási szervek területi szervei ügyfélfogadási rendjét, ügyfélszolgálati tevékenységét, módszertani segítséget nyújt az összehangolt ügyfélfogadási rend, ügyfélszolgálati tevékenység megvalósításhoz,
- h) figyelemmel kíséri és közigazgatási hatásait tekintve értékeli a területi társadalmi-gazdasági reálfolyamatokat; az állami feladat felmerülésével járó vagy államigazgatási szervek közreműködését igénylő országos kihatással bíró, vagy kiemelkedő területi jelentőségű társadalmi-gazdasági problémákat jelzi a közigazgatás-szervezésért felelős miniszternek; elősegíti az állami és a központi államigazgatási szervek területi szervei koordinált közreműködői tevékenységét a problémák kezelésében.

c. A fővárosi és megyei kormányhivatal ellenőrzési feladatai

Ha jogszabály kivételt nem tesz, a központi államigazgatási szervek területi szervei, továbbá a területi illetékességgel államigazgatási feladatot ellátó más szervek államigazgatási jogkörükben eljárva, illetve az általuk ellátott államigazgatási feladatokat érintően - a rendvédelmi szervek, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal kivételével - a fővárosi és megyei kormányhivatal **ellenőrzési jogkörébe** tartoznak.

A fővárosi és megyei kormányhivatal - a rendvédelmi szervek, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal kivételével - a Kormány alárrendelt szervek bármely területi szervétől, valamint a polgármestertől és a jegyzőtől az általuk ellátott államigazgatási feladatokat érintően, valamint a területi illetékességgel államigazgatási feladatot ellátó más szervtől és személytől bármely döntést bekérhet, a szerv intézkedéséről tájékoztatást kérhet, illetve - jogszabály eltérő rendelkezése hiányában - az iratokba betekinthez.

A fővárosi és megyei kormányhivatal az ellenőrzési jogköre alá tartozó szervnél - törvénysértés észlelése esetén - egyeztető eljárást kezdeményez, ennek eredménytelensége esetén a szerv felügyeleti szervénél felügyeleti eljárást kezdeményez, ennek eredménytelensége esetén a feladatkörrel rendelkező miniszter eljárását kezdeményezi.

A fővárosi és megyei kormányhivatal ellenőrzési jogkörében ellátott ellenőrzési feladat- és hatáskörében

- a) ellenőrzi a központi államigazgatási szervek területi szervei vezetőinek a kormánytisztviselői és a közalkalmazotti jogviszonnyal kapcsolatos munkáltatói intézkedési törvényességét, illetve külön jogszabályban meghatározottak szerint kormányzati szolgálati ellenőrzést végez,
- b) ellenőrzi - az illetékes ügyésséggel egyeztetett ellenőrzési terv és program szerint - a központi államigazgatási szervek területi szervei tevékenységében a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény végrehajtását,
- c) ellenőrzi - az illetékes közlevéltárral egyeztetett ellenőrzési terv és program szerint - az ügyiratkezelésről, valamint a központi államigazgatási szervek területi szervei által az ügyiratkezeléssel összefüggésben kezelt adatok nyilvántartásáról és védelméről, a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló jogszabályok végrehajtását,
- d) a közigazgatási informatika infrastrukturális megvalósíthatóságának biztosításáért felelős miniszter irányítása mellett és az általa biztosított feltételek keretei között ellenőrzi a központi államigazgatási szervek területi szervei infokommunikációs rendszereinek üzemeltetését, az üzemenet-folytonosság biztosításának feltételeit, a megfelelő személyi és szakmai feltételek meglétét, valamint az informatikai üzemeltetés kereteit meghatározó szabályzatok jogszabályoknak való megfelelését,
- e) gondoskodik a központi államigazgatási szervek területi szervei ellenőrzési terveinek összehangolásáról, egyeztetett végrehajtásáról, a tapasztalatok közös elemzéséről,
- f) gondoskodik a gazdaságos, egymást kiegészítő ellenőrzési módok kialakításáról, alkalmazásáról.

A fővárosi és megyei kormányhivatal ellenőrzési feladatainak teljesítése érdekében jogosult a központi államigazgatási szervek területi szervei vezetőitől e feladata tekintetében határidő tűzésével adatokat, felvilágosítást kérni, e szervek irataiba - jogszabály eltérő rendelkezése hiányában - betekinteni.

A fővárosi és megyei kormányhivatal az **ellenőrzések tapasztalatairól tájékoztatja a felügyeleti szervet, illetve az ágazati minisztert**, szükség esetén - különösen, ha jogszabálysértést tapasztal - kezdeményezi intézkedését, gyakorolja meghatározott jogait. A közigazgatás-szervezésért felelős miniszter gondoskodik az ellenőrzések tervezésének és végrehajtásának egységes rendjéről. A fővárosi és megyei kormányhivatal a helyi önkormányzati szervek tekintetében

- a) külön jogszabályban meghatározottak szerint közszolgálati ellenőrzést végez,
- b) ellenőrzi - az illetékes közlevéltárral egyeztetett ellenőrzési terv és program szerint - az ügyiratkezelésről, továbbá a szerv által kezelt adatok nyilvántartásáról és védelméről, a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló jogszabályok végrehajtását,
- c) ellenőrzi a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény végrehajtását.

Az ellenőrzés formái:

- a) Törvényességi ellenőrzés: annak ellenőrzése, hogy a vizsgált szerv a működése folyamatában feladat- és hatáskörében a tevékenységét jogszerűen végzi.
- b) Szakszerűségi ellenőrzés: annak vizsgálata, hogy a vizsgált szerv a szakmai feladatok végrehajtását a jogszabályok és belső szabályzatok, vezetői rendelkezések megtartásával végzi.
- c) Hatékonysági ellenőrzés: a vizsgált rendszer működése alkalmas-e a lehető legkisebb ráfordítással a lehető legnagyobb eredményt elérni, rámutatva azokra a tervezési, szabályozási, szervezési, fejlesztési, ösztönzési intézkedésekre, amelyekkel e követelmények elérhetők.
- d) Pénzügyi ellenőrzés: a pénzügyi elszámolások, valamint az ezek alapjául szolgáló számviteli nyilvántartások ellenőrzése.

Az ellenőrzés típusai:

- a) Átfogó ellenőrzés: a vizsgált szervek feladat- és hatáskörébe tartozó, meghatározott időszakra vonatkozó - legalább négy éves ciklusonként végzett - törvényességi, szakszerűségi, hatékonysági és pénzügyi ellenőrzése.
- b) Témaellenőrzés: meghatározott téma, adott feladat ellátásának vizsgálata egy időszakban több szervnél abból a célból, hogy a megállapítások eredményeként általánosítható következtetéseket lehessen levonni, és ennek megfelelő intézkedéseket lehessen tenni.
- c) Céllellenőrzés: a fővárosi és megyei kormányhivatal, illetve szakigazgatási szervek meghatározott szakmai tevékenységének (meghatározott ügyfajták), vagy a szakmai tevékenység meghatározott rész-szempontra alapján történő vizsgálata - egyéves, féléves, illetve negyedéves ellenőrzési időegységben.
- d) Utóellenőrzés: a vizsgált szervnél előzőleg végrehajtott ellenőrzés megállapításai és javaslatai alapján indokolt a megtett intézkedések teljesítésének és azok hatásának vizsgálata.

Az ellenőrzés módjai különösen:

- a) helyszíni ellenőrzés,
- b) adat- és információkérés,
- c) iratellenőrzés.

A kormány megbízott a véleményét megküldi a közigazgatás-szervezésért felelős miniszternek és az államháztartásért felelős miniszternek, valamint az érintett szerv tevékenységének szakmai irányítását ellátó, a Kormánynak alárendelt szerv vezetőjének és az érintett területi államigazgatási szerv vezetőjének. A vélemény kikérésének elmulasztása esetén a fővárosi és megyei kormányhivatal jelzéssel él a közigazgatás-szervezésért felelős miniszter felé, aki a kérdésben egyeztetési eljárást kezdeményezhet.

d. A fővárosi és megyei kormányhivatal feladatai a hatósági jogalkalmazás területén

A fővárosi és megyei kormányhivatal törzshivatala, valamint a szakigazgatási szerv vezetője az államigazgatási feladatokat ellátó, államigazgatási hatósági jogkörben eljáró helyi önkormányzati szervek vonatkozásában jogosult

- a) szakmai-koordinációs értekezletet összehívni,
- b) a polgármesteri hivatalnál, a közös önkormányzati hivatalnál, a megyei közgyűlés hivatalánál, a főpolgármesteri hivatalnál, a hatósági igazgatási társulásnál felügyeleti szervként ellenőrzést tartani.

A Kormány **kisajátítási hatósággként** a fővárosi és megyei kormányhivatalt jelöli ki. A Kormány - ha törvény vagy nemzetközi szerződés másképpen nem rendelkezik - a külföldi hatósági határozat végrehajtására irányuló megkereséssel kapcsolatban intézkedésre jogosult szervként a fővárosi és megyei kormányhivatalt jelöli ki.

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) 20. § (5) bekezdése értelmében, ha a képviselő-testület, a polgármester, a bizottság, a társulás vagy a jegyző önkormányzati hatósági ügyben eljárási kötelezettségét elmulasztotta, a fővárosi és megyei kormányhivatal felhívja a mulasztó tisztviselőt vagy testületet, hogy soron kívül, de legkésőbb harminc napon belül folytassa le az eljárást.

A Ket. 106. § (4) bekezdése alapján, ha törvény vagy kormányrendelet nem hatósági feladat ellátására létrehozott szervezetet vagy személyt jogosít fel közigazgatási hatósági jogkör gyakorlására, és annak döntése ellen a fellebbezés nem kizárt, a törvényben vagy kormányrendeletben meg kell határozni a fellebbezés elbírálására jogosult hatóságot. Ennek hiányában a fővárosi és megyei kormányhivatal jogosult a **fellebbezés** elbírálására.

A Ket. 107. § (2) bekezdése szerint, ha törvény vagy kormányrendelet másként nem rendelkezik, a fővárosi és megyei kormányhivatal jogosult a fellebbezés elbírálására, ha első fokon államigazgatási hatósági ügyben

- a) a járási (fővárosi kerületi) hivatal,
- b) a kormányablak,
- c) a polgármester
- d) a jegyző,
- e) a polgármesteri hivatal, a közös önkormányzati hivatal ügyintézője járt el.

A területi államigazgatási szervezetrendszer 2015. április 1-jével lezajlott átalakítása során, a szakigazgatási szervek megszüntetésével a kormányhivatal, mint egységes szerv gyakorolja a legtöbb területi szintű hatósági feladat- és hatáskört.

e. A fővárosi és megyei kormányhivatal informatikai feladatai

A fővárosi és megyei kormányhivatal az e-közigazgatásért felelős miniszter, valamint a közigazgatási informatika infrastrukturális megvalósíthatóságának biztosításáért felelős miniszter irányítása és az általa biztosított feltételek keretei között közreműködik a közigazgatási informatikai tevékenység területi összehangolásában. A fővárosi és megyei kormányhivatal ellátja a választásokkal, népszavazásokkal összefüggő informatikai feladatokat.

f. A fővárosi és megyei kormányhivatal közszolgálati képzéssel, továbbképzéssel kapcsolatos feladatai

A fővárosi és megyei kormányhivatal a kormánytisztviselők és **köztisztviselők képzése, továbbképzése** körében

- a) éves terv alapján szervezi a fővárosban, megyében az államigazgatási feladatokat ellátó helyi önkormányzati szervek köztisztviselőinek képzését, továbbképzését,
- b) gondoskodik szakvizsgák, anyakönyvi szakvizsgák, állampolgársági vizsgák, továbbá külön jogszabály által meghatározott egyéb vizsgák, valamint az ezek előkészítésére szolgáló tanfolyamok megszervezéséről és lebonyolításáról,
- c) előmozdítja az ágazati, szakmai alapképzés rendszerességét, kezdeményezheti az ágazati képzéseket a központi államigazgatási szervek területi szervei vezetőinél, a szakmai irányító szerv vezetőjénél, illetve a feladatkörében érintett miniszternél,
- d) közreműködik a helyi önkormányzatok, valamint a nemzetiségi önkormányzatok tisztségviselőinek, képviselőinek képzésében,
- e) elemzi a képzés, továbbképzés színvonalát és eredményességét, kezdeményezi az érintett szerveknél a szükséges intézkedéseket,
- f) összehangolja, és az erre biztosított költségvetési kereteknek megfelelően megszervezi a közigazgatási ügyintézéshez szükséges informatikai ismeretek oktatását, továbbképzését, érvényesíti a köztisztviselői vizsgarendszerben az informatikai követelményeket.

A fővárosi és megyei kormányhivatal összehangolja a közigazgatási szervek által az ügyfelek számára nyújtott elektronikus ügyintézés támogató képzéseket, továbbképzéseket, biztosítja azok megfelelő nyilvánosságát, terjeszti az elektronikus ügyintézés módszereit.

g. A fővárosi és megyei kormányhivatal ügyfélszolgálati feladatai

A fővárosi és megyei kormányhivatal integrált **ügyfélszolgálatot (kormányablakot)** működtet. A kormányablak elhelyezése a kormány egyedi döntése alapján történhet az állami vagyonról szóló törvény szabályai szerint állami tulajdonban lévő, legalább többségi állami tulajdonú gazdasági társaságok által üzemeltetett olyan ingatlanokon, amelyek az állampolgárok széles köre számára biztosítják a kormányablakok megközelítését, különösen vasúti és autóbusz pályaudvarokon.

A kormányablak ügyfélkapu regisztrációs szervként jár el. A kormányablak lehetőséget biztosít arra, hogy az ügyfél az egészségügyi szolgáltatásra jogosultak nyilvántartásában róla nyilvántartott adatokat megismerje, az ingatlan-nyilvántartásból az ingatlanok adatait nem hiteles és elektronikusan hitelesített tulajdoni lap másolat lekérdezésével, valamint térképmásolat lekérdezésével külön jogszabályban megállapított igazgatási szolgáltatási díj megfizetése ellenében megismerje.

A kormányablak az előterjeszhető kérelmekkel összefüggő ügyekben tájékoztatja az ügyfelet az eljárás menetéről, valamint az eljárással kapcsolatos jogairól és kötelezettségeiről. A kormányablak segítséget nyújt az ügyfélnek a kérelem kitöltésében. A kérelmet, illetve bejelentést a kormányablak legkésőbb a benyújtást követő munkanapon továbbítja az eljárásra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóságnak.

Amennyiben a kérelem, illetve bejelentés hiányos, a kormányablak továbbítja a hiányos kérelmet, illetve bejelentést az eljárásra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatósághoz, és tájékoztatja az ügyfelet a hiányosságokról.

Az ügyfél a hiányosságok pótlását - ideértve a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóság általi hiánypótlási felhívás teljesítését is - a hatáskörrel rendelkező illetékes hatóságnál és a kormányablaknál is teljesítheti. A hiányosságok pótlása során az ügyfél köteles feltüntetni az ügyben eljáró hatóság megnevezését, valamint az ügyszámot. Amennyiben az ügyfél a hiányosságok pótlását a kormányablaknál teljesíti, a kormányablak azt a teljesítést követő munkanapon továbbítja az eljárásra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóságnak.

Amennyiben a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóság hívta fel hiánypótlásra az ügyfelet, a hiánypótlásra nyitva álló határidő megtartottnak tekintendő, ha az ügyfél a hiánypótlást határidőben a kormányablaknál teljesíti.

A kormányablak a továbbítást írásbelinek minősülő elektronikus úton végzi, kivéve, ha a kérelem, bejelentés benyújtott mellékletének az írásbelinek minősülő elektronikus úton történő továbbítása nem lehetséges.

A kormányablak meghatározott ügyekben tájékoztatást nyújt az ügyfélnek az eljárás menetéről, valamint az eljárással kapcsolatos ügyféli jogokról és kötelezettségekről. A kormányhivatal az ügyfelek számára az ügyintézéshez internetes kapcsolati lehetőséget, szakmai és informatikai segítséget nyújt meghatározott ügyekben.

9. A fővárosi és megyei kormányhivatalok működésének eljárási szabályai

A fővárosi és megyei kormányhivatal kormány megbízottja gyakorolja a kormány megbízott jogait, ha a területi szerv illetékessége a fővárosra és megyére terjed ki. E jogkörben tett intézkedésről a fővárosi kormányhivatal tájékoztatja az érintett kormányhivatalokat.

A fővárosi és megyei kormányhivatal feladatainak teljesítése során feltárt, vagy más módon tudomására jutott jogszabálysértés esetén

- a) felügyeleti eljárást kezdeményez vagy felügyeleti eljárás keretében megteszi a szükséges intézkedéseket,
- b) felhívja az ügyben ellenőrzésre jogosult más szerv figyelmét a tapasztalt jogszabálysértésre,
- c) megkeresi intézkedés végett a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező szervet,
- d) jogszabálysértés esetén intézkedést kezdeményez a munkáltatói jogkör gyakorlójánál,
- e) fegyelmi, szabálysértési vagy büntetőeljárást kezdeményez.

A kormány megbízott a fenti jogköre keretében a koordinációs jogkörébe tartozó államigazgatási szervek mellett az államigazgatási feladat- és hatáskörben eljáró önkormányzati tisztségviselők – a polgármesterek, a jegyzők és a polgármesteri hivatalok önálló hatáskörű ügyintézői (akik elsősorban az anyakönyvvezetők) – döntéseivel kapcsolatban is rendelkezik ezekkel a jogosítványokkal.

A megkeresett szerv köteles a fővárosi és megyei kormányhivatal, a szakigazgatási szerv megkeresését érdemben megvizsgálni és saját intézkedéséről vagy annak mellőzése okáról a hivatalt, a szakigazgatási szervet - a megkereséstől számított 30 napon belül - tájékoztatni.

Ellenőrző kérdések:

1. *Mi a területi államigazgatási szerv fogalma?*

A vertikális tagozódás alapján a központi szint alatt találjuk a területi (többségében megyei vagy regionális illetékességgel rendelkező) államigazgatási szerveket, amelyeket összefoglalóan dekoncentrált vagy centrális alárendeltségű szerveknek nevezünk. A dekoncentrált szervek a központi államigazgatási szervek irányítása alatt állnak, fő tevékenységi körük a hatósági jogalkalmazás, egyedi közigazgatási (hatósági) ügyek eldöntése.

2. *Ismertesse a megyei (fővárosi) kormányhivatal jogállását!*

Az Alaptörvény értelmében a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szerve a fővárosi és megyei kormányhivatal. A fővárosi és megyei kormányhivatal működésének költségeit az Országgyűlés a költségvetési törvénynek a fővárosi és megyei kormányhivatal irányítására kijelölt miniszter által vezetett minisztérium fejezetében biztosítja.

A megyei kormányhivatal székhelye a megyeszékhely városban, a fővárosi kormányhivatal és a Pest megyei kormányhivatal székhelye Budapesten van. A megyei kormányhivatal illetékessége a székhelye szerinti megyére terjed ki. A fővárosi kormányhivatal illetékessége Budapest főváros területére, a Pest Megyei Kormányhivatal illetékességi területe Pest megyére terjed ki. A fővárosi és megyei kormányhivatal önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv.

3. *Mutassa be a megyei (fővárosi) kormányhivatal szervezeti felépítését!*

A fővárosi és megyei kormányhivatal a kormány megbízott által közvetlenül vezetett szervezeti egységből (törzshivatalból), ágazati szakigazgatási szervekből és járási, illetve a fővárosban fővárosi kerületi hivatalokból áll.

A törzshivatal, a szakigazgatási szervek és a járási hivatalok egy költségvetési szervet képeznek. A fővárosi és megyei kormányhivatal alapító okiratát a miniszterelnök adja ki. A fővárosi és megyei kormányhivatal szervezeti és működési szabályzatát a közigazgatás-szervezésért felelős miniszter, a Kormány által rendeletben kijelölt, szakigazgatási szerveket irányító miniszter véleményének kikérésével normatív utasításban adja ki.

4. *Melyek megyei (fővárosi) kormányhivatal főbb feladat- és hatáskörei?*

Koordinációs jogkör, ellenőrzési jogkör, hatósági jogkör, helyi önkormányzatok feletti törvényességi felügyeleti jogkör.

5. *Mit jelent a megyei (fővárosi) kormányhivatal koordinációs jogköre?*

A fővárosi és megyei kormányhivatal koordinációs jogkörében ellátott koordinációs feladat- és hatáskörében különösen gondoskodik a több ágazatot érintő kormányzati döntések végrehajtásának területi összehangolásáról, közreműködik a központi közszolgálati nyilvántartás működtetésével kapcsolatos feladatok ellátásában, közreműködik a közigazgatás korszerűsítésével, az e-közigazgatás kialakításával kapcsolatos feladatok területi összehangolásában, szervezésében, kezdeményezi a központi államigazgatási szervek területi szervei ügyfélfogadási, gondoskodik a területi elektronikus ügyfél-tájékoztatási rendszer koordinálásáról, ennek keretében elősegíti annak naprakész működését.

6. *Mi a fővárosi és megyei államigazgatási kollégium?*

A fővárosi és megyei kormányhivatal koordinációs feladatait elősegítő állandó fóruma, elnöke a kormány megbízott, tagjai a kormányhivatal főigazgatója, igazgatója, főosztályvezetői, a kormányhivatal ellenőrzési és koordinációs jogkörébe tartozó területi államigazgatási szervek képviselői, valamint a kormány megbízott által meghívott más személyek.

7. *Mit jelent a megyei (fővárosi) kormányhivatal ellenőrzési jogköre?*

A fővárosi és megyei kormányhivatal ellenőrzési jogkörében ellátott ellenőrzési feladat- és hatáskörében ellenőrzi a központi államigazgatási szervek területi szervei vezetőinek munkáltatói intézkedései törvényességét, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény végrehajtását, ellenőrzi - az illetékes közlelvtárral egyeztetett ellenőrzési terv és program szerint - az ügyiratkezelésről, a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló jogszabályok végrehajtását, gondoskodik a központi államigazgatási szervek területi szervei ellenőrzési terveinek összehangolásáról, egyeztetett végrehajtásáról, a tapasztalatok közös elemzéséről.

8. *Mi a kormányablak?*

A fővárosi és megyei kormányhivatal integrált ügyfélszolgálat, közreműködő hatóság az ügyfelek számára. Az ügyfélorientált közigazgatás területi közigazgatás megvalósulási formái.

III. A járási igazgatás 2013-as kialakításának előzményei

Az államigazgatás Magyarországon hagyományosan a városi szintig épült ki, községi szinten már nem működtek centrálisan alárendelt – azaz végső soron a Kormány irányítása alatt álló – szervezetek, hanem az államigazgatás feladatait hagyományosan az önkormányzatok kijelölt tisztségviselői látták el átruházott államigazgatási hatáskörben.

A rendszerváltást követően kiépülő demokratikus állam – figyelemmel a járások korábbi, 1983. december 31-ei megszüntetésére – az államigazgatás szervezetét a *városi szintig* építette ki. Egyes területi, dekoncentrált szervezeteknek – a népegészségügyi szervnek (Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat), a foglalkoztatási szervnek (munkaügyi központok), az állategészségügyi és élelmiszerbiztonsági szervnek, valamint a földhivataloknak – városi szerveit (körzeti hivatalok, városi intézetek és kirendeltségek) alakítottak ki. Ezeknek a szervezeteknek azonban eltérő számuk volt, s így az illetékességi területeik is eltértek. Nem hozott egységesítést a kistérségi rendszer kiépítése sem, csak bizonyos elnevezésbeli közelítés jelent meg (így a korábbi városi kifejezés helyett e szervek elnevezése kistérségi lett). A fenti megközelítésen nem változtatott kezdetben a megyei, fővárosi kormányhivatalok kialakítása sem. A kormányhivatalok 2011-es létrehozása annyi átalakítást jelentett, hogy ezek a szervek immáron a megyei kormányhivatalok szakigazgatási szerveinek önálló hatáskörű egységeivé váltak, azaz az őket vezető területi szerveik szervei vezetése egységesedett, amely tulajdonképpen az egységes járási igazgatás kialakításának is az egyik alapfeltétele volt.

Ezeket a változásokat követően a 2012-ben elkészültek azok a jogszabályok, amelyek 2013. január 1-jével, a járások megszűnését követő 29 évvel ismételten felállították az államigazgatás általános hatáskörű, alsó középszintű szerveit, a járási (a fővárosban a fővárosi kerületi) hivatalokat.

IV. A megyei, fővárosi kormányhivatalok területi kirendeltségei: a járási (fővárosi kerületi) hivatalok

1. A járási (fővárosi kerületi) hivatalok jogállása

A fővárosi, megyei kormányhivatalokról szóló törvény módosításával, valamint egy külön kormányrendelet – a járási (fővárosi kerületi) hivatalokról szóló 218/2012. (VIII. 13.) Korm. rendelet (Jr.) – 2013. január 1-jétől felállította a járási (kerületi) hivatalokat. A területi államigazgatás 2015. április 1-jei átalakításával, a járási hivatalok jogállását és feladatait a fővárosi és megyei kormányhivatalokról, valamint a járási (fővárosi) kerületi hivatalokról szóló 66/2015. (III. 30.) Korm. rendelet (Khjr.) szabályozza a járási hivatalok jogállását is.

A törvény szerint a megyei kormányhivatal területi kirendeltségeiként járási hivatalok, a fővárosi kormányhivatal kirendeltségeiként pedig (fővárosi) kerületi hivatalok működnek. Ezzel a szabályozással a jogalkotó eldöntötte annak a kérdését, hogy a főváros hogyan illeszkedik a járási rendszerbe: a főváros így államigazgatási szempontból egy felső középfokú egységet képez, amelyen belül gyakorlatilag minden kerület önálló járásnak minősül.

A járási hivatal székhelye a járás székhelyeként a Khjr. 1. sz. mellékletében kijelölt városban van, a kerületi hivatal illetékességi területe pedig megegyezik a fővárosi kerület közigazgatási területével. A kerületi hivatalra egyebekben a járási hivatalra vonatkozó jogszabályokat kell alkalmazni.

A járási (kerületi) hivatalokra számos kormányrendelet telepített önálló feladat- és hatáskört. Mindezekre figyelemmel a járási (kerületi) hivatalok a megyei és fővárosi kormányhivatalok önálló feladat- és hatáskörrel rendelkező szervezeti egységei, azaz közigazgatási jogalanyok, de nem önálló közigazgatási szervek, amely jogállást a 2015. április 1-jei reformot követően is megőriztek.

2. A járási (kerületi) hivatalok vezetése

A járási (kerületi) hivatalok vezetése lényegében leképezi a megyei, fővárosi kormányhivatalok vezetési struktúráját. A hivatal élén álló járási hivatalvezető sajátos átmenetet képez a politikai és a szakmai vezetők között. A hivatalvezető politikai vezető annyiban, hogy a kinevezés feltételeként megkövetelt vezetői gyakorlatba választott, politikai jellegű tisztségek – így az országgyűlési képviselőség, a polgármesteri, valamint a megyei közgyűlési elnöki tisztség – is beleszámítanak. Annyiban viszont szakmai jellegű a tisztség, hogy a hivatalvezető megbízatása nem kötődik egy kormányzati ciklushoz. Az átmeneti jelleget fejezi ki az is, hogy bár felsőfokú végzettséget megkövetelnek a feladat ellátásához, azonban a hivatalvezetőnek nem kell jogi-igazgatási jellegű végzettséggel rendelkeznie, valamint hogy a kormány megbízott javaslatára a közigazgatás-szervezéséért felelős miniszter (jelenleg a Miniszterelnökséget vezető miniszter) nevezi ki és menti fel. Szintén az átmeneti jelleget tükrözi a hivatalvezető (és a hivatalvezető-helyettes) illetményének megállapítása is: annak ugyanis a jogszabály annak a maximumát rögzíti, amely maximum magasabb a (kormányhivatali) főosztályvezetői illetményénél.

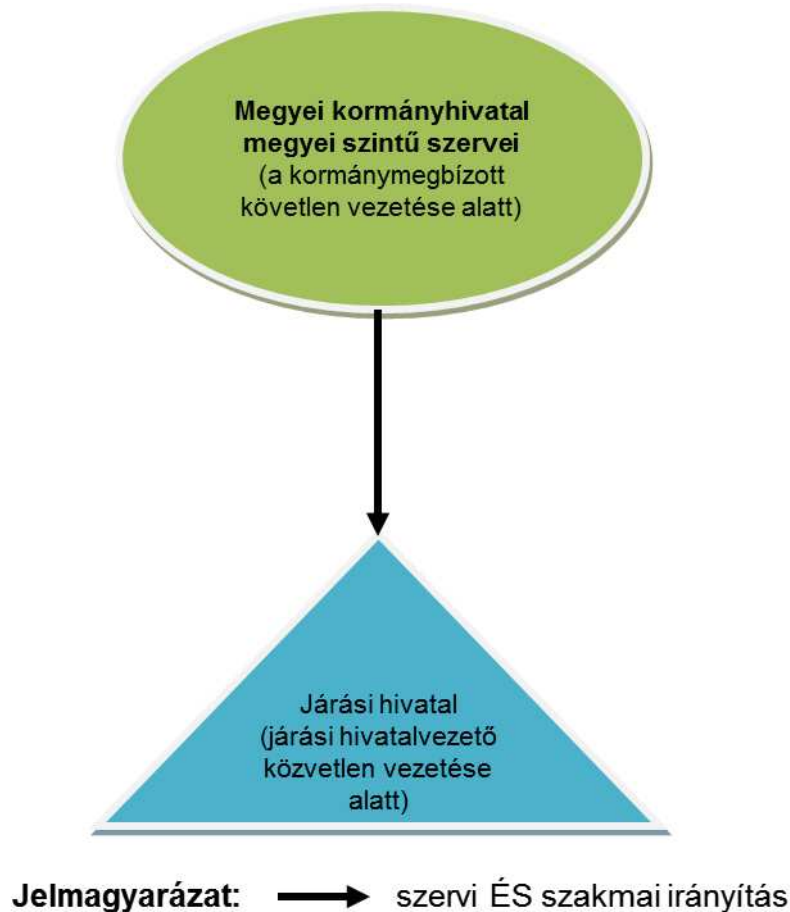
A miniszteri kinevezésen túli egyéb munkáltatói jogokat a kormány megbízott gyakorolja. A hivatalvezető egyébként főosztályvezetői besorolású kormánytisztviselő.

A hivatalvezetőt hivatalvezető-helyettes helyettesíti, aki főosztályvezető-helyettes besorolású kormánytisztviselő. A hivatalvezető-helyettest a hivatalvezető javaslatára a kormány megbízott nevezi ki és menti fel. A hivatalvezető-helyettes felett a többi munkáltatói jogokat a hivatalvezető gyakorolja. Hivatalvezető-helyettesi munkakörbe az nevezhető ki, aki felsőfokú igazgatásszervezői, okleveles jogász képesítéssel vagy okleveles közigazgatási menedzser, illetve egyetemi vagy főiskolai szintű közgazdász szakképesítéssel rendelkezik. E szakirányú felsőfokú végzettségtől azonban a hivatalvezető javaslatára a kormány megbízott eltekinthet, és egyéb felsőfokú végzettségű személyt is kinevezhet hivatalvezető-helyettesnek. A hivatalvezető-helyettes elvileg tehát – a megyei kormányhivatal igazgatójához hasonlóan – a járási (kerületi) hivatal igazgatási professzionista vezetője.

3. A járási (kerületi) hivatal szervezeti felépítése

A járási (kerületi) hivatal – a megyei, fővárosi kormányhivatalokhoz hasonlóan – a járási (kerületi) hivatalvezető által közvetlenül vezetett járási törzshivatalból és járási (kerületi) szakigazgatási szervekből áll.

Ábra: a járási hivatal a területi államigazgatás rendszerében

a. A járási hivatal

A járási (kerületi) hivatal 2015. április 1-jétől – hasonlóan a megyei (fővárosi) kormányhivataléhoz – **a hivatalvezető egyszemélyi vezetése alatt áll**, így annak szervezeti egységei is a hivatalvezető nevében és megbízásából járnak el.

A járási (kerületi) hivatalvezető a hivatal tekintetében **szervi vezetési feladatokat lát el**. A járási hivatal kormánytisztviselői, valamint munkavállalói felett a **munkáltatói jogokat a járási hivatalvezető gyakorolja**. A járási hivatal kormánytisztviselőjének kinevezni, illetve felmenteni javasolt személyről a hivatalvezető tájékoztatja a kormány megbízottat, aki a kinevezni javasolt személlyel, illetve a felmentéssel szemben a tájékoztatást követő tizenöt napon belül kifogással élhet. A kifogásolt személy nem nevezhető ki kormánytisztviselőnek, illetve nem kerülhet felmentésre.

A járási hivatalvezető egyéb szervei irányítási jogosítványai, figyelemmel arra, hogy a járási (kerületi) hivatal a megyei (fővárosi) kormányhivatal része – **korlátozottak**, ugyanis a szervei vezetési feladatok teljességét a kormány megbízott gyakorolja. E keretek között a járási (kerületi) hivatalvezető – a kormány megbízott által meghatározott körben:

- megalkothat egyes belső szabályzatokat,
- biztosítja a járási (kerületi) hivatal szakigazgatási szervei feladatellátásának feltételeit,
- ellátja a járási (kerületi) hivatal üzemeltetésével összefüggő feladatokat.

A **járási hivatal feladatai közül** kiemelhetjük, hogy **elsősorban** – kormányrendeletekben meghatározott – **elsőfokú államigazgatási feladat- és hatásköröket gyakorol**, valamint működteti a járási (kerületi) hivatal integrált ügyfélszolgálati rendszerét.

A járási (kerületi) hivatalok széles körben vettek át a települési (fővárosi kerületi) jegyzőktől államigazgatási hatásköröket (pl. okmányirodai feladatok, 2015. március 1-jétől a normatív, rászorultsági jellegű szociális támogatások megállapítása és folyósítása), ezért a polgárokhoz közeli ügyintézés érdekében – a települési önkormányzatok helyiségeiben, de a járási hivatalok alkalmazottaiként – **ügysegédek** közreműködnek. Az ügysegédek **mind a törzshivatal, mind a szakigazgatási szervek részére címzett kérelmeket** átvesszik, s továbbítják.

2015. március 31-éig a járási hivatalokban önálló hatáskörű szakigazgatási szervek működtek, azonban ezek – hasonlóan a megyei szakigazgatási szervekhez – a 2015. évi VIII. törvény hatálybalépését követően megszűntek. Így a járási hivatalok látják el a korábban az alsó középfokú szinten ellátott területi államigazgatási feladatokat is. Korábban jeleztük, hogy a korábbi alsó középfokú területi szervek száma és így az illetékességi területei eltérőek voltak. A járási rendszer kiépítésével nem alakítottak minden járásban minden szakigazgatási szervet. Ezért a Khjr. rögzíti, hogy bár főszabály szerint a járási (kerületi) hivatalok illetékességi területe a járásra (fővárosi kerületre) terjed ki, azonban egyes, külön kormányrendeletben meghatározott feladatok tekintetében az illetékesség ettől eltérő is lehet, azaz akár több járásra is kiterjedhet.

Számos, korábban is területi államigazgatási szervként működő fővárosi szervezet esetében jellemző, hogy azok illetékessége több kerületre terjed ki. A fővároson kívüli országrészekben is gyakran több járásra terjed ki a népegészségügyi szakigazgatási szervek illetékessége, valamint a földhivatalok illetékessége.

4. A járási hivatal és a hivatalvezető feladatai

a. A járási hivatalvezető feladatai

A Jr. egymástól elválasztja a járási hivatalvezető és a járási hivatal feladatait. Ennek megfelelően a **járási hivatalvezető**

- vezeti a járási hivatalt, gyakorolja a járási hivatal törzshivatalának feladat- és hatásköreit,
- gondoskodik a kormány megbízott által meghatározott belső szabályzatok elkészítéséről,
- ellátja a járási hivatal üzemeltetésével összefüggő feladatokat.

b. A járási hivatal feladatai

I. fok	II. fok
járási (kerületi) hivatal	megyei (fővárosi) kormányhivatal

A **járási hivatal** feladata **alapvetően elsődokú államigazgatási hatósági hatáskörök** ellátására terjed ki. A hatósági fórumrendszer a következőképpen alakul – főszabály szerint, kormányrendelet eltérő rendelkezése hiányában – 2015. április 1-től:

A hatósági feladatok ellátásán túl a járási hivatal **közreműködik a fővárosi és megyei kormányhivatalnak a kormányzati célkitűzések területi megvalósításával összefüggő feladatainak ellátásában**. Ennek keretében a járási hivatal törzshivatala a kormány megbízott által meghatározottak szerint koordinációs, ellenőrzési, informatikai és képzési tevékenységet.

A Khr. szintén rögzíti, hogy a **járási hivatal a települési önkormányzatok közfoglalkoztatási feladatai végrehajtásának elősegítése érdekében** ellátja a települési, nemzetiségi önkormányzatok, azok társulásai, valamint a hatóságok közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó együttműködéséhez szükséges koordinációs és kommunikációs feladatokat. Ehhez kapcsolódóan a Khjr. a járási hivatalnak biztosítja azt a jogot, hogy tájékoztatást kérhessen a települési és a nemzetiségi önkormányzatoktól, ennek körében szerveknek utasítást nem adhat, köteles azonban jelezni a hatáskörrel rendelkező szerveknek, ha közfoglalkoztatással kapcsolatos szabálytalanságot vagy jogszabálysértést észlel.

A **2013-at követő közigazgatási átalakítások körében kiemelt fontosságú szerepet töltött be ez az integrált ügyfélszolgálati rendszer**. A Khjr. rögzíti, hogy a járási hivatal integrált ügyfélszolgálatot (**kormányablak**) működtet, amelynek részletes szabályait, valamint a kormányablakokban kezdeményezhető, illetve intézhető ügytípusokat külön kormányrendelet – a Khr. – szabályozza a kormányhivatal ügyfélszolgálati feladatai körében.

V. A járási hivatalon kívüli járási szervek: a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ járási tanfelügyelőségei

Bár a járási hivatalok kialakításával a járásokban kialakult egy általános jellegű hatósági hatáskörökkel rendelkező szerv, azonban a nem hatósági feladatokat ellátó, járási szinten is működő szervezetek nem tagolódtak be ebbe a rendszerbe.

Teljesen új, közszolgáltatást irányító közigazgatási szervként szabályozták 2012 nyarán a **Klebelsberg Intézményfenntartó Központot (KLIK)**. A Klebelsberg Intézményfenntartó Központ központi hivatali jogállású, az oktatásért felelős miniszter irányítása alatt álló szervezet, amely – figyelemmel a köznevelési intézmények nagy számára – **területi szervekkel is rendelkezik**. Így ez egy a területileg is tagolt szervezet, igaz, a fenntartói hatáskörök címzettje alapvetően a KLIK vezetője.

A KLIK a nemzeti köznevelési törvény alapján állami fenntartásba vett önkormányzati intézményekkel, valamint a 2012. január 1-jével már átvett, korábbi megyei önkormányzati közoktatási intézményekkel kapcsolatos fenntartói jogköröket gyakorolja, valamint a köznevelési törvényben meghatározott települések (így például a 3000 főnél kisebb települések, valamint a köznevelési intézmény-működtetési feladatok ellátására képtelen, 3000 főnél népesebb települések) tekintetében ezen túl ellátja az intézmények infrastruktúrájának működtetésével kapcsolatos feladatokat.

A jelentős számú köznevelési intézmény miatt a Klebelsberg Intézményfenntartó Központnak a **területi szervei járási szinten működnek**. Ezek a **tankerületek**. Egyes – így például a szakképző – intézmények tekintetében (figyelemmel az azok körében az elmúlt évek során lejátszódó erőteljes integrációra) tekintetében a **megyeszékhely járásának tankerületi igazgatósága** az egész megyére kiterjedő illetékességgel jár el (**megyeszékhelyi tankerületek**). Mint jeleztem, ezt a szabályozást a közoktatási intézmények jelentős számával, s ezért az intézményekhez földrajzilag is közeli ellátásszervezéssel indokolták.

VI. Fogalomtár

Fővárosi és megyei kormányhivatal:

a Kormány általános hatáskörű területi államigazgatási szerve.

Irányítás:

közigazgatási szervek között fennálló, jogilag szabályozott viszony, amelynek keretében a fölérendelt szerv (irányító) meghatározó befolyást gyakorolhat az alárendelt szerv (irányított) működésére.

Járás:

államigazgatási – s részben önkormányzati feladatellátási (lásd járásszékhely városok sajátos jogállása) – egység, amely a megyéken belül helyezkedik el, s a megye és a települési szint közötti közvetítő feladatot lát el.

Járási hivatal:

a megyei kormányhivatal területi kirendeltsége, elsősorban elsőfokú, államigazgatási hatósági feladatokat ellátó szerv, amelynek szűk körben koordinációs feladatai is vannak. A járási hivatal a járási hivatalvezető szervei és szakmai vezetése alatt álló, önálló hatáskörű, nem önálló közigazgatási szerv. A járási hivatal látja el a kormányablak működtetésével kapcsolatos járási feladatokat is.

Kormány megbízott:

a fővárosi és megyei kormányhivatal vezetője.

Tankerület:

a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ, járási – kivételesen a megyeszékhely tankerület egyes feladatai tekintetében megyei – illetékességű területi szerve, amely ellátja a köznevelési intézmények fenntartásával, valamint – a törvényben meghatározott körben – intézményi működtetésével kapcsolatos feladatokat.

Ellenőrző kérdések:

1. Mi a járás?

Államigazgatási – s részben önkormányzati feladatellátási (lásd járásszékhely városok sajátos jogállása) – egység, amely a megyéken belül helyezkedik el, s a megye és a települési szint közötti közvetítő feladatot lát el.

2. Ismertesse a járási hivatal jogállását!

A járási (kerületi) hivatalok – a szakigazgatási szervekhez hasonlóan – a megyei és fővárosi kormányhivatalok önálló feladat- és hatáskörrel rendelkező szervezeti egységei, azaz közigazgatási jogalanyok, de nem önálló közigazgatási szervek.

3. Mutassa be a járási hivatal szervezeti felépítését!

A járási (kerületi) hivatal – a megyei, fővárosi kormányhivatalokhoz hasonlóan – a járási (kerületi) hivatalvezető által közvetlenül vezetett, egyszemélyi vezetésű, nem önálló közigazgatási szerv.

4. Melyek a járási hivatal főbb feladat- és hatáskörei?

A járási hivatal feladata alapvetően elsőfokú államigazgatási hatósági hatáskörök ellátására terjed ki. A hatósági fórumrendszer a következőképpen alakul – főszabály szerint, kormányrendelet eltérő rendelkezése hiányában – 2015.április 1-től:

I. fok II. fok

járási (kerületi) hivatal megyei (fővárosi) kormányhivatal

A hatósági feladatok ellátásán túl a járási hivatal közreműködik a fővárosi és megyei kormányhivatalnak a kormányzati célkitűzések területi megvalósításával összefüggő feladatainak ellátásában. Ennek keretében a járási hivatal a kormány megbízott által meghatározottak szerint koordinációs, ellenőrzési, informatikai és képzési tevékenységet.

A járási hivatal a települési önkormányzatok közfoglalkoztatási feladatai végrehajtásának elősegítése érdekében ellátja a települési, nemzetiségi önkormányzatok, azok társulásai, valamint a hatóságok közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó együttműködéséhez szükséges koordinációs és kommunikációs feladatokat. Ehhez kapcsolódóan a Khjr. a járási hivatalnak biztosítja azt a jogot, hogy tájékoztatást kérhessen a települési és a nemzetiségi önkormányzatoktól, ennek körében szerveknek utasítást nem adhat, köteles azonban jelezni a hatáskörrel rendelkező szerveknek, ha közfoglalkoztatással kapcsolatos szabálytalanságot vagy jogszabálysértést észlel.

5. Mi a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ funkciója?

A KLIK a nemzeti köznevelési törvény alapján állami fenntartásba vett önkormányzati intézményekkel, valamint a 2012. január 1-jével már átvett, korábbi megyei önkormányzati közoktatási intézményekkel kapcsolatos fenntartói jogköröket gyakorolja, valamint a köznevelési törvényben meghatározott települések (így például a 3000 főnél kisebb települések, valamint a köznevelési intézmény-működtetési feladatok ellátására képtelen, 3000 főnél népesebb települések) tekintetében ezen túl ellátja az intézmények infrastruktúrájának működtetésével kapcsolatos feladatokat.

Irodalomjegyzék

Fazekas Marianna (szerk.): Közigazgatási jog. Általános rész I. Második, hatályosított és átdolgozott kiadás. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest 2015.

Rózsás Eszter: A területi államigazgatás új szerve: a fővárosi és a megyei kormányhivatal. In: 20 éves a magyar önkormányzati rendszer. Fábián Adrián (szerk.), A „Jövő Közigazgatásáért” Alapítvány, Pécs 2011.

Patyi András – Varga Zs. András: Általános közigazgatási jog. Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs 2009.